Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародного і європейського права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан юридичного факультету
_____ Віталій СЕРЬОГІН
«31» серпня 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Право міжнародних договорів
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
галузь знань:	29 Міжнародні відносини
спеціальність:	293 Міжнародне право
освітня програма	Міжнародне право
вид дисципліни:	вибіркова
факультет:	юридичний

2026/2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою юридичного факультету

«31» серпня 2026 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Сироїд Тетяна Леонідівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного і європейського права

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного і європейського права юридичного факультету

Протокол від «28» серпня 2026 року № 1

Завідувач кафедри
міжнародного і європейського права Тетяна СИРОЇД

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 293 Міжнародне право

Гарант освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Міжнародне право»
кандидат юридичних наук, доцент Євген ТІТОВ

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від «31» серпня 2026 року № 1

Голова науково-методичної комісії Ганна ЗУБЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Право міжнародних договорів» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 293 Міжнародне право.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. ***Мета викладання навчальної дисципліни*** – опанування певним інструментарієм галузі права міжнародних договорів, вивчення його сутності, особливостей; ознайомлення з характеристикою міжнародних договорів та їх видами; вивчення порядку укладення міжнародних договорів.

1.2. ***Основні завдання вивчення дисципліни:***

- ознайомлення з історією становлення права міжнародних договорів;
- вивчення порядку укладення міжнародних договорів;
- вивчення поняття, особливостей, джерел права міжнародних договорів;
- оволодіння змістом основних джерел права міжнародних договорів;
- ознайомлення з суб'єктами права міжнародних договорів;
- вивчення студентами принципів права міжнародних договорів;
- приділення уваги діяльності міжнародних органів та інституцій кодифікації міжнародних норм;
- формування вміння аналізувати основні організаційно-правові форми підготовки узгодженого тексту договору;
- оволодіння навичками роботи з міжнародно-правовими актами, якими закріплено положення щодо міжнародних договорів;
- формування вміння кваліфіковано застосовувати міжнародно-правові акти у галузі права міжнародних договорів;
- ознайомлення з порядком укладання, тлумачення, дією міжнародних договорів;
- здатність кваліфіковано тлумачити міжнародно-правові акти в галузі права міжнародних договорів;
- уміння застосовувати набуті знання, вміння й навички у сфері міжнародного права на практиці, здатність розробляти проєкти міжнародно-правових актів нормативного та індивідуального характеру.

1.3. ***Кількість кредитів – 5***

1.4. ***Загальна кількість годин – 150***

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Предметом вивчення навчальної дисципліни є міжнародно-правові відносини у сфері укладення міжнародних договорів; суб'єкти права міжнародних договорів; принципи права міжнародних договорів; класифікація міжнародних договорів; тлумачення, дія, оприлюднення, виконання, правонаступництво міжнародних договорів.	
Вибіркова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	
6-й	6-й
Лекції	
48 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	

32 год.	6 год.
Самостійна робота	
70 год.	136 год.
Контрольна робота	
1	
Індивідуальне завдання	
1	
Форма контролю	
залік	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні набути таких загальних і фахових (спеціальних) компетентностей:

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 02. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями;

ЗК 05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК 07. Здатність працювати в міжнародному контексті;

СКО1. Здатність критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття міжнародного права, права Європейського Союзу, порівняльного правознавства, враховувати темпоральний чинник та прогнозувати основні напрямки розвитку правових систем;

СКО9. Здатність вести дипломатичне та ділове листування, аналізувати зміст, характер і юридичну природу міжнародно-правових документів;

СК12. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і проблеми в міжнародно-правовій та національно-правовій діяльності.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми[1] здобувачі повинні досягти таких програмних результатів:

РН 03. Знати і розуміти нормативні положення, доктрини і принципи функціонування міжнародної і національних правових систем, здійснювати на цій основі аналіз та кваліфікацію правових явищ, застосовувати міжнародно-правові норми та принципи в національній правовій системі;

РН 08. Складати проєкти міжнародного договору та пов'язаної з ним документації (закону про ратифікацію, пояснювальних записок тощо) українською та іноземною мовами, складати процесуальні документи, тексти законопроєктів, пояснювальних записок, порівняльних таблиць, іншої супровідної документації до законопроєктів, вести дипломатичну й ділову кореспонденцію;

РН 09. Передбачати широкі загальносуспільні наслідки укладання міжнародного договору, вчинення іншої дії дипломатичного або міжнародно-правового характеру, прийняття внутрішньодержавних нормативно-правових актів, виявляти відповідні ризики та попереджати загрози, зокрема, у співпраці з фахівцями інших галузей;

РН 16. Формулювати висновки, розробляти рекомендації, обгрунтовувати власне бачення шляхів розв’язання проблем у сфері правотворчої, право інтерпретаційної та правозастосовної діяльності.

1.8. Пререквізити:

Для опанування курсу необхідно володіти знаннями з Основ теорії міжнародних відносин, Теорії держави і права, Міжнародного публічного права, Історії міжнародного права, Історії дипломатії.

[1] https://law.karazin.ua/resources/doks2021/inform_pak/2024-2025/OPP_293_bak_2024_compressed.pdf

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття та кодифікація права міжнародних договорів

Поняття права міжнародних договорів як галузі міжнародного права.

Становлення права міжнародних договорів. Кодифікація права міжнародних договорів. Співвідношення міжнародного договору та міжнародного звичаю як джерел міжнародного права.

Джерела права міжнародних договорів. Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969 р. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів 1978 р. Віденська конвенція про право договорів між державами і міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями 1986 р.

Суб'єкти права міжнародних договорів. Універсальна договірна правоздатність держав. Функціональна договірна правоздатність міжнародних міжурядових організацій. Договірна правоздатність народу (нації), що бореться за незалежність та державоподібних утворень. Угоди адміністративно-правових одиниць і суб'єктів федерацій.

Тема 2. Поняття, зміст та види міжнародних договорів

Поняття, об'єкт та предмет міжнародного договору. Відмінність між міжнародним договором і міжнародними домовленостями.

Практика найменування міжнародного договору: «договір», «угода», «пакт», «конвенція», «статут», «протокол», «конкордат» тощо.

Форма, мова та структура міжнародного договору. «Джентльменська» угода. Класифікація міжнародних договорів.

Тема 3. Принципи права міжнародних договорів

Система принципів права міжнародних договорів.

Характеристика окремих принципів права міжнародних договорів.

Принцип свободи договору. Принцип відповідності нормам *jus cogens*. Принцип *Pacta sunt servanda.* Принцип неможливості посилатися на норми національного законодавства як підставу для невиконання міжнародного договору. Принцип заборони таємних договорів.

Тема 4. Укладення міжнародного договору

Загальна характеристика процесу укладення міжнародних договорів.

Договірна ініціатива. З'ясування повноважень. Особи, що можуть укладати міжнародні договори *ex officio* або за спеціальним дорученням.

Підготовка тексту міжнародного договору. Основні організаційно-правові форми підготовки узгодженого тексту договору. Відмінність укладання міжнародного договору в рамках та під егідою міжнародної організації.

Встановлення автентичності міжнародного договору. Підписання, підписання *ad referendum*, парафування міжнародного договору.

Способи висловлення згоди на обов'язковість міжнародного договору. Підписання договору, обмін документами, що складають договір, ратифікація договору, прийняття договору, затвердження договору, приєднання до договору, будь-який інший спосіб, про який домовились сторони.

Виправлення помилок у текстах або у засвідчених копіях договорів.

Тема 5. Застереження до міжнародного договору

Поняття застереження до міжнародного договору. Правовий режим застережень до міжнародного договору. Форма, час та умови висловлення застережень. Направлення депозитарієм повідомлень про застереження. Заперечення проти застережень. Зняття застережень. Внесення змін до застережень.

Тема 6. Оприлюднення міжнародного договору

Офіційна реєстрація міжнародного договору. Депозитарій міжнародного договору:

поняття та функції.

Роль та функції Генерального секретаря ООН як депозитарію міжнародних договорів. Юридичні наслідки нереєстрації міжнародного договору в Секретаріаті ООН.

Опублікування міжнародного договору. Промульгація міжнародного договору.

Тема 7. Особливості дії міжнародного договору

Набрання чинності міжнародним договором.

Дія у часі, просторі та за колом суб'єктів міжнародного договору. Тимчасове застосування договору до набрання ним чинності. Особливості дії договору, що має протоколи. Дія міжнародного договору за умови припинення дипломатичних або консульських зносин. Дія багатостороннього міжнародного договору за умови скорочення кількості його учасників.

Дійсність договору і збереження ним чинності. Недійсність договору. Поправки до міжнародного договору.

Припинення дії міжнародного договору. Правомірні та неправомірні підстави припинення дії міжнародного договору. Припинення договору через закінчення його дії, денонсацію, порушення, появу нової норми *jus cogens*, його виконання. *Rebus sic stantibus*. Неможливість виконання міжнародного договору.

Зупинення дії міжнародного договору.

Тема 8. Тлумачення міжнародного договору

Поняття, основні принципи та правила тлумачення міжнародних договорів. Заяви про тлумачення міжнародних договорів.

«Автономні» поняття в міжнародних договорах.

Способи тлумачення міжнародних договорів: словесне (граматичне), логічне, систематичне, історичне, телеологічне, аксіологічне, розширювальне.

Суб'єкти тлумачення міжнародних договорів. Автентичне тлумачення міжнародного договору. Доктринальне тлумачення міжнародного договору.

Тема 9. Міжнародні договори і треті держави

Поняття третьої держави. Загальне правило дії міжнародних договорів для третіх держав. Повага договорів третіми державами.

Договори, що містять зобов'язання для третіх держав. Договори, що містять права для третіх держав.

Припинення та зміна зобов'язань для третіх держав.

Договірні норми, що стають обов'язковими для третіх держав як звичаєві. Відповідальність третьої держави.

Тема 10. Виконання міжнародних договорів

Концепція сумлінного дотримання міжнародного договору (*pacta sunt servanda*). Зобов'язання утримуватися від дій, що унеможливлюють виконання міжнародних зобов'язань за договорами.

Відповідальність за невиконання зобов'язань за міжнародними договорами. Підстави, види та форми відповідальності.

Гарантії виконання міжнародних договорів. Нагляд за виконанням міжнародних договорів. Контрольний механізм міжнародних договорів. Дипломатичні та правові засоби забезпечення виконання міжнародних договорів. Роль міжнародних організацій у процесі забезпечення виконання міжнародних договорів.

Тема 11. Правонаступництво щодо міжнародних договорів

Поняття правонаступництва міжнародного договору. Випадки правонаступництва держав щодо міжнародного договору.

Специфіка дії міжнародних договорів про режим кордонів та територій у випадку правонаступництва.

Правонаступництво міжнародного договору щодо частини території держави. Правонаступництво щодо міжнародних договорів та нові незалежні держави. Правонаступництво щодо міжнародних договорів у випадку об'єднання і відокремлення держав.

Правонаступництво щодо міжнародних договорів у сучасній міжнародній практиці.

Тема 12. Міжнародний договір України: поняття, особливості укладення, набраннячинності, тлумачення та виконання

Поняття міжнародного договору України. Законодавство України в сфері права міжнародних договорів. Види міжнародних договорів України. Міжнародні угоди, що можуть укладатися адміністративними одиницями України, їх юридична сила.

Особливості укладення міжнародних договорів за законодавством України. Посадові особи, що можуть укладати міжнародні договори. Особливості правової експертизи проєкту міжнародного договору щодо відповідності Конституції України та законам України.

Основні способи висловлення згоди на обов'язковість міжнародного договору Україною. Процес ратифікації міжнародного договору Верховною Радою України. Закон про ратифікацію. Ратифікаційна грамота.

Набрання чинності міжнародним договором для України. Промульгація та реєстрація міжнародного договору. Переклад міжнародного договору. Тлумачення міжнародного договору Україною.

Виконання міжнародних договорів Україною. Загальний нагляд за виконанням міжнародних договорів.

Тема 13. Дія міжнародних договорів у внутрішньому праві України

Імплементація норм міжнародних договорів у внутрішньому праві України. Місце міжнародних договорів у праві України. Застосування норм міжнародних договорів як частини національного законодавства України.

Співвідношення норм міжнародних договорів з іншими нормами права України. Міжнародний договір і Конституція України. Юридичні наслідки встановлення неконституційності міжнародного договору України. Співвідношення норм міжнародних договорів та законів України і підзаконних нормативних актів. Специфіка дії міжнародних договорів в конституційному, адміністративному, цивільному, кримінальному та інших галузях права України.

Застосування судами міжнародних договорів України при здійсненні правосуддя.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л/з	п/з	лаб.	інд.	с.р.		л/з	п/з	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема № 1. Поняття та кодифікація права міжнародних договорів.	12	4	4			4	12	-	-			12
Тема № 2. Поняття, зміст та види міжнародних договорів.	12	4	4			4	12	2	2			8
Тема № 3. Принципи права міжнародних договорів.	10	4	2			4	10	-	-			10
Тема № 4. Укладення міжнародного договору.	12	4	4			4	12	2	2			8

Тема № 5. Застереження до міжнародного договору	12	4	2			6	12	-	-			12
Тема № 6. Оприлюднення міжнародного договору.	10	4	2			4	10	-	-			10
Тема № 7. Особливості дії міжнародного договору.	12	4	2			6	12	2	-			10
Тема № 8. Тлумачення міжнародного договору.	12	4	2			6	12	-	-			12
Тема № 9. Міжнародні договори і треті держави.	12	4	2			6	12	-	-			12
Тема №10. Виконання міжнародних договорів.	12	4	2			6	12	-	-			12
Тема № 11. Правонаступництво щодо міжнародних договорів.	10	4	2			4	10	-	-			10
Тема №12. Міжнародний договір України: поняття, особливості укладення, набрання чинності, тлумачення та виконання	12	2	2			8	12	2	2			8
Тема № 13. Дія міжнародних договорів у внутрішньому праві України.	12	2	2			8	12	-	-			12
Разом	**150**	**48**	**32**			**70**	**150**	**8**	**4**			**136**

4. Теми семінарських занять (денна / заочна / дистанційна форми навчання)

№ з\п	**Назва теми**	**Кількість годин д.ф./з.ф.**
1.	Поняття та кодифікація права міжнародних договорів.	4/-
2.	Поняття, зміст та види міжнародних договорів.	4/2
3.	Принципи права міжнародних договорів.	2/-
4.	Укладення міжнародного договору.	4/2
5.	Застереження до міжнародного договору	2/-
6.	Оприлюднення міжнародного договору	2/-
7.	Особливості дії міжнародного договору.	2/-
8.	Тлумачення міжнародного договору.	2/-
9.	Міжнародні договори і треті держави.	2/-
10.	Виконання міжнародних договорів.	2/-
11.	Правонаступництво щодо міжнародних договорів.	2/-
12.	Міжнародний договір України: поняття, особливості укладення, набрання чинності, тлумачення та виконання	2/2
13.	Дія міжнародних договорів у внутрішньому праві України.	2/-
Разом		**32/6**

5. Завдання для самостійної роботи

№		**Кількість**

з/п	Види, зміст самостійної роботи	годин денна/заочна
1	Тема № 1. Поняття та кодифікація права міжнародних договорів. *Завдання:* окрім ознайомитися з лекційним матеріалом, необхідно ознайомитися з навчальною літературою, підготувати відповіді на питання теми.	4/12
2	Тема № 2. Поняття, зміст та види міжнародних договорів. *Завдання:* Поняття та кодифікація права міжнародних договорів. *Завдання:* окрім ознайомитися з лекційним матеріалом, необхідно ознайомитися з навчальною літературою, підготувати відповіді на питання теми.	4/8
3	Тема № 3. Принципи права міжнародних договорів. *Завдання:* Поняття та кодифікація права міжнародних договорів. *Завдання:* окрім ознайомитися з лекційним матеріалом, необхідно ознайомитися з навчальною літературою, підготувати відповіді на питання теми.	4/10
4	Тема № 4. Укладення міжнародного договору. *Завдання:* Поняття та кодифікація права міжнародних договорів. *Завдання:* окрім ознайомитися з лекційним матеріалом, необхідно ознайомитися з навчальною літературою, підготувати відповіді на питання теми.	4/8
5	Тема № 5. Застереження до міжнародного договору *Завдання:* Поняття та кодифікація права міжнародних договорів. *Завдання:* окрім ознайомитися з лекційним матеріалом, необхідно ознайомитися з навчальною літературою, підготувати відповіді на питання теми.	6/12
6	Тема № 6. Оприлюднення міжнародного договору. *Завдання:* Поняття та кодифікація права міжнародних договорів. *Завдання:* окрім ознайомитися з лекційним матеріалом, необхідно ознайомитися з навчальною літературою, підготувати відповіді на питання теми.	4/10
7	Тема № 7. Особливості дії міжнародного договору. *Завдання:* Поняття та кодифікація права міжнародних договорів. *Завдання:* окрім ознайомитися з лекційним матеріалом, необхідно ознайомитися з навчальною літературою, підготувати відповіді на питання теми.	6/10
8	Тема № 8. Тлумачення міжнародного договору. *Завдання:* Поняття та кодифікація права міжнародних договорів. *Завдання:* окрім ознайомитися з лекційним матеріалом, необхідно ознайомитися з навчальною літературою, підготувати відповіді на питання теми.	6/12
9	Тема № 9. Міжнародні договори і треті держави. *Завдання:* Поняття та кодифікація права міжнародних договорів. *Завдання:* окрім ознайомитися з лекційним матеріалом, необхідно ознайомитися з навчальною літературою, підготувати відповіді на питання теми.	6/12
10	Тема №10. Виконання міжнародних договорів. *Завдання:* Поняття та кодифікація права міжнародних договорів. *Завдання:* окрім ознайомитися з лекційним матеріалом, необхідно ознайомитися з навчальною літературою, підготувати відповіді на питання теми.	6/12
11	Тема № 11. Правонаступництво щодо міжнародних договорів.	

	Завдання: Поняття та кодифікація права міжнародних договорів. *Завдання:* окрім ознайомитися з лекційним матеріалом, необхідно ознайомитися з навчальною літературою, підготувати відповіді на питання теми.	4/10
12	Тема №12. Міжнародний договір України: поняття, особливості укладення, набрання чинності, тлумачення та виконання. *Завдання:* Поняття та кодифікація права міжнародних договорів. *Завдання:* окрім ознайомитися з лекційним матеріалом, необхідно ознайомитися з навчальною літературою, підготувати відповіді на питання теми.	8/8
13	Тема № 13. Дія міжнародних договорів у внутрішньому праві України. *Завдання:* Поняття та кодифікація права міжнародних договорів. *Завдання:* окрім ознайомитися з лекційним матеріалом, необхідно ознайомитися з навчальною літературою, підготувати відповіді на питання теми.	8/12
Разом		**70/136**

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання розвивають можливості самостійної роботи і сприяють більш поглибленому вивченню теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Види індивідуальних завдань з навчальної дисципліни (реферати, контрольні роботи, що виконуються під час аудиторних занять та самостійної роботи, курсові, дипломні роботи тощо) визначаються навчальним планом. Індивідуальні завдання полягають у підготовці реферату за визначеною, або обраною студентом за допомогою викладача, темою та інших видів робіт, які затверджуються кафедрою. Терміни видачі, виконання і захисту індивідуальних завдань визначаються програмою навчальної дисципліни.

Індивідуальні завдання виконуються особою, яка навчається, самостійно із одержанням необхідних консультацій з боку науково-педагогічного працівника. Допускаються випадки виконання робіт комплексної тематики кількома особами.

6.1. Теми індивідуальних завдань

1. Становлення та розвиток права міжнародних договорів.
2. Поняття, основні принципи та правила тлумачення міжнародних договорів.
3. Заяви про тлумачення міжнародних договорів.
4. «Автономні» поняття в міжнародних договорах.
5. Способи тлумачення міжнародних договорів.
6. Суб’єкти тлумачення міжнародних договорів.
7. Автентичне тлумачення міжнародного договору.
8. Доктринальне тлумачення міжнародного договору.
9. Суб’єкти права міжнародних договорів
10. Міжнародна організація як суб’єкт права міжнародних договорів
11. Джерела права міжнародних договорів.
12. Міжнародний звичай як джерело права міжнародних договорів.
13. Поняття та визначення кодифікації і прогресивний розвиток права міжнародних договорів.
14. Офіційна та неофіційна кодифікації права міжнародних договорів.
15. Історія кодифікації права міжнародних договорів.
16. Розробка Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 р.
17. Загальна характеристика Віденської конвенції про право договорів між державами і міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями 1986 р.
18. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів 1978 р.

19. Сторони в міжнародній угоді. Поняття, категорії та правові наслідки учасників стосовно договору.
20. Інститут права на участь в міжнародних договорах.
21. Інститут «свободи участі» в міжнародних договорах.
22. Правоздатність держав укладати договори. Органи, які уповноважені представляти державу чи міжнародну організацію при укладанні договору.
23. Функції депозитарію. Реєстрація та її види.
24. Публікування міжнародного договору. Проблеми обліку міжнародних договорів.
25. Інститут застережень. Застереження та заяви до угоди. Заперечення до застережень.
26. Сторони міжнародного договору.
27. Договірна ініціатива.
28. Юридичний зміст принципу pacta sunt servanda.
29. Односторонні міжнародні договори.
30. Аналіз законодавства України щодо міжнародних договорів.
31. Співвідношення норм міжнародного та внутрішньодержавного права.
32. Сучасні підходи до принципу універсальності в праві міжнародного договору.
33. Застереження та заперечення до застережень.
34. Абсолютна недійсність договорів та процедура оголошення .
35. Система принципів права міжнародного договору.
36. Система принципів тлумачення міжнародних договорів.
37. Контроль за виконанням міжнародних договорів.
38. Правонаступництво щодо міжнародних договорів.
39. Практика України щодо правонаступництва в галузі міжнародних договорів.
40. Укладання міжнародних договорів за участі міжнародних організацій.
41. Реалізація норм міжнародного договору

7. Методи навчання

Метод навчання – взаємопов'язана діяльність викладача та студента, спрямована на засвоєння студентами системи знань, набуття умінь і навичок, їх виховання і загальний розвиток.

Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний. Студенти одержують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури. Студенти сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в межах репродуктивного (відтворюючого) мислення. Цей метод знаходить широке застосування для передачі великого масиву інформації.

Репродуктивний метод. Діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто виконується за інструкціями, приписами, правилами в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях. Організовується діяльність студентів за кількаразовим відтворенням засвоюваних знань. Для цього використовуються різноманітні вправи, практичні завдання, програмований контроль, різні форми самоконтролю.

Метод проблемного викладу. Науково-педагогічний працівник (НПП) до викладу матеріалу ставить проблему, формулює пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів. Показує спосіб вирішення поставленого завдання. Спосіб досягнення мети – розкриття системи доказів, порівняння точок зору, різних підходів. Студенти стають свідками й учасниками наукового пошуку. Студенти не тільки сприймають, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за рухом думки НПП.

Частково-пошуковий, або евристичний, метод. Полягає в організації активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або сформульованих самостійно) пізнавальних завдань. Пошук рішення відбувається під керівництвом НПП. Процес мислення здобуває продуктивний характер. Процес мислення поетапно направляється й контролюється НПП або самими студентами на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і

навчальними посібниками. Метод дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на семінарах.

Дослідницький метод. Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студентів. Студенти самостійно вивчають літературу, джерела, виконують інші дії пошукового характеру. Завдання, які виконуються з використанням дослідницького методу, повинні містити в собі всі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес розв'язання завдання).

Дискусійні методи. Елементи дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення й навіть перебільшення протиріч в обговорюваному змістовному матеріалі) можуть бути використані майже в будь-яких організаційних формах навчання, включаючи лекції.

Метод моделювання. Моделювання ситуацій під час навчального процесу – це створення таких ситуацій-моделей, де реальні об'єкти замінюються символами і взаємовідносини між учасниками діяльності складаються не природно, а організовані спеціально під керівництвом НПП, тобто штучно.

8. Методи контролю

Методи контролю – це способи діагностичної діяльності, які дозволяють здійснювати зворотний зв'язок у процесі навчання з метою отримання даних про успішність навчання, ефективність навчального процесу.

Контрольні заходи визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

Самоконтроль призначений для самооцінки здобувачами вищої освіти якості засвоєння навчального матеріалу навчальної дисципліни (розділу, теми). З цією метою в навчальних посібниках для кожної теми (розділу), а також у методичних розробках для семінарських занять передбачаються питання для самоконтролю.

Кафедральний контроль проводиться з метою оцінки рівня підготовки студентів з навчальної дисципліни на різних етапах її вивчення і здійснюється у вигляді вхідного, поточного, рубіжного та семестрового контролю.

В освітньому процесі використовуються такі види контролю результатів навчання: вхідний, поточний протягом семестру, контрольні роботи, передбачені навчальним планом, приймання індивідуальних завдань, курсових робіт, підсумковий семестровий, відстрочений контроль.

Вхідний контроль проводиться перед вивченням нового курсу з метою визначення рівня підготовки студентів з дисциплін, які забезпечують цей курс. Вхідний контроль проводиться на першому занятті за завданнями, що відповідають програмам попереднього навчання. Результати контролю аналізуються на кафедральних (міжкафедральних) нарадах та засіданнях методичних комісій спільно з науково-педагогічними працівниками, які проводять заняття із забезпечення дисципліни. За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги студентам, коригування освітнього процесу.

Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять протягом семестру. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового контролю на практичних, семінарських заняттях, лекціях, у формі колоквіуму, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі комп'ютерного тестування тощо. Конкретні форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються програмою навчальної дисципліни. Результати оцінювання роботи студентів мають бути доведені до відома студентів своєчасно. Формою поточного контролю є ректорські контрольні роботи. Результати оцінювання ректорських контрольних робіт можуть зараховуватися як результати виконання контрольної роботи, передбаченої навчальним планом.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання студента. Він проводиться в терміни, встановлені

графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни. Семестровий контроль проводиться у формі заліку або семестрового екзамену з конкретної навчальної дисципліни. Студента допускають до семестрового контролю за умови виконання ним усіх видів робіт, передбачених навчальним планом на семестр з цієї дисципліни.

Семестровий залік – форма підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентами лекційного матеріалу, а також виконаних ними певних робіт на семінарських заняттях. Максимальна сума балів, яку може набрати студент при складанні заліку з навчальної дисципліни, складає 40.

Оцінка підсумкового контролю виставляється за національною шкалою як сума балів, набраних здобувачем вищої освіти протягом семестру при виконанні контрольних заходів, передбачених програмою навчальної дисципліни (практики) та балів, набраних при складанні семестрового екзамену.

Максимальна сума балів, які може набрати студент при вивченні навчальної дисципліни, складає 100.

8.1. Питання, які виносяться на складання поточного та підсумкового контролю

1. Поняття права міжнародних договорів як галузі міжнародного права.
2. Становлення права міжнародних договорів.
3. Кодифікація права міжнародних договорів.
4. Загальна характеристика Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 р.
5. Загальна характеристика Віденської конвенції про правонаступництво держав щодо договорів 1978 р.
6. Загальна характеристика Віденської конвенції про право договорів між державами іміжнародними організаціями або між міжнародними організаціями 1986 р.
7. Принципи права міжнародних договорів.
8. Співвідношення міжнародного договору та міжнародного звичаю як джерел міжнародного права.
9. Суб’єкти права міжнародних договорів.
10. Міжнародна договірна правоздатність держав та державоподібних утворень.
11. Міжнародна договірна правоздатність міжнародних міжурядових організацій.
12. Міжнародна договірна правоздатність народу (нації), що бореться за незалежність.
13. Міжнародні угоди адміністративно-правових одиниць і суб’єктів федерацій.
14. Поняття, об’єкт та предмет міжнародного договору.
15. Практика найменування міжнародного договору.
16. Форма, мова та структура міжнародного договору.
17. Класифікація міжнародних договорів.
18. Загальна характеристика процедури укладення міжнародних договорів.
19. Договірна ініціатива. З’ясування повноважень. Особи, що можуть укладати міжнародні договори *ex officio* або за спеціальним дорученням.
20. Підготовка тексту міжнародного договору. Основні організаційно-правові формипідготовки узгодженого тексту договору.
21. Встановлення автентичності міжнародного договору.
22. Способи висловлення згоди на обов’язковість міжнародного договору.
23. Виправлення помилок у текстах або у засвідчених копіях договорів.
24. Офіційна реєстрація та опублікування міжнародного договору.
25. Депозитарій міжнародного договору.
26. Поняття застереження до міжнародного договору.
27. Форма, час та умови висловлення застережень до міжнародного договору. Зняттязастережень.
28. Прийняття та заперечення проти застережень.

29. Набрання чинності міжнародним договором.
30. Дія у часі, просторі та за колом суб'єктів міжнародного договору.
31. Особливості дії міжнародного договору, що має протоколи.
32. Дія міжнародного договору за умови припинення дипломатичних або консульськихзносин.
33. Дія багатостороннього міжнародного договору за умови скорочення кількості йогоучасників.
34. Дійсність договору і збереження ним чинності.
35. Підстави недійсності міжнародного договору.
36. Тимчасове застосування міжнародних договорів.
37. Дія міжнародних договорів для третіх держав.
38. Поправки до міжнародного договору.
39. Правомірні підстави припинення дії міжнародного договору.
40. Денонсація міжнародного договору.
41. Неправомірні підстави припинення дії міжнародного договору.
42. Неможливість виконання міжнародного договору.
43. Зупинення дії міжнародного договору.
44. Поняття, основні принципи та правила тлумачення міжнародних договорів.
45. «Автономні» поняття в міжнародних договорах.
46. Способи тлумачення міжнародних договорів.
47. Суб'єкти тлумачення міжнародних договорів.
48. Концепція сумлінного дотримання міжнародних договорів (*pacta sunt servanda*).
49. Посилання на норми національного права як підставу невиконання міжнародногодоговору.
50. Відповідальність за невиконання зобов'язань за міжнародними договорами. Підстави, види та форми відповідальності.
51. Гарантії виконання міжнародних договорів.
52. Контрольний механізм міжнародних договорів.
53. Дипломатичні та правові засоби забезпечення виконання міжнародних договорів.
54. Роль міжнародних організацій у процесі забезпечення виконання міжнародних договорів.
55. Поняття правонаступництва міжнародного договору. Випадки правонаступництвадержав щодо міжнародного договору.
56. Специфіка дії міжнародних договорів про режим кордонів та територій у випадкуправонаступництва.
57. Правонаступництво міжнародних договорів щодо частини території держави.
58. Правонаступництво щодо міжнародних договорів та нові незалежні держави.
59. Правонаступництво щодо міжнародних договорів у випадку об'єднання і відокремлення держав.
60. Правонаступництво щодо міжнародних договорів у сучасній міжнародній практиці.
61. Законодавство України в сфері права міжнародних договорів.
62. Поняття та види міжнародних договорів України.
63. Міжнародні угоди, що можуть укладатися адміністративними одиницями України,їх юридична сила.
64. Особливості укладення міжнародних договорів за законодавством України.
65. Особливості правової експертизи проєкту міжнародного договору щодо відповідності Конституції України та законам України.
66. Основні способи висловлення згоди на обов'язковість міжнародного договору Україною.
67. Ратифікація міжнародного договору Верховною Радою України.
68. Набрання чинності міжнародним договором для України. Промульгація та реєстрація міжнародного договору.
69. Переклад та тлумачення міжнародного договору України.

70. Виконання міжнародних договорів Україною.

71. Застосування норм міжнародних договорів як частини національного законодавства України.

72. Співвідношення норм міжнародних договорів з іншими нормами права України.

9. Схема нарахування балів

Денна (дистанційна)форма навчання

Загальна кількість балів – 100.

Кількість балів за залік – 40.

Кількість балів протягом семестру – 60:

Мінімальна сума балів для допуску до заліку – 10.

Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях – ∑40 = 40:

Формула обчислення

$$\sum 40 = \frac{\sum 1}{\sum 2} \text{ X 8 (вісім)}$$

Примітка:

∑40 – сума максимальної кількості балів

∑1 – сума балів, що отримав студент за відповіді на семінарських заняттях.

∑2 – кількість семінарських занять протягом семестру.

8 – коефіцієнт

Відповідь на семінарському занятті – 0–5 балів.

Контрольна робота – 10.

Індивідуальне завдання – 10.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання																
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12	КР	Реферат	Разом	Залік	Сума
Разом: 40												10	10	60	40	100

Т1, Т2 ... – теми розділів.

Критерії оцінювання усної відповіді

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських та практичних заняттях в п’ятибальній шкалі оцінок.

5 балів ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом усього практичного заняття;

- дає повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на чинне законодавство;

- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;

- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

4 бали ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом практичного заняття;

- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;

- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

3 бали ставиться за наступних умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;

- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівка викладача;

- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі;

- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

2 бали ставиться за наступних умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;

- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;

- викладає матеріал не достатньо зв’язно і послідовно.

1 бал ставиться за наступних умов:

- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;

- виявляє нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Схема нарахування балів

Заочна (дистанційна) форма навчання

Загальна кількість балів – 100.
Кількість балів за залік – 40.
Кількість балів протягом семестру – 60:
Мінімальна сума балів для допуску до заліку – 10.
Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях – 40:
Відповідь на семінарському занятті – 0–5 балів.
Контрольна робота – 10.
Індивідуальне завдання – 10.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Залік	Сума
Т2	Т4	КР	Реферат	Разом		
Разом: 40		10	10	60	40	100

Т2, Т4 ... – теми розділів.

Критерії оцінювання усної відповіді

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських та практичних заняттях в двадцятибальній шкалі оцінок.

15-20 балів ставиться за таких умов:

- студент активно працює протягом усього практичного заняття;
- дає повний, правильний, послідовний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на міжнародні акти, чинне законодавство;
- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;
- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

10-14 балів ставиться за таких умов:

- студент активно працює протягом практичного заняття;
- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на

додаткові контрольні питання, які ставить викладач;
з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;
- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

0-9 балів ставиться за таких умов:
- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;
- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівка викладача;
- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження;
при чому відповіді нечіткі;
- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами.

Критерії оцінювання контрольної роботи

Контрольна робота виконується у письмовій формі. Контрольна робота складається з 10 тестових завдань з тем, передбачених робочою програмою в рамках питань, що виносяться для складання поточного контролю. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів, набраних при написанні контрольної роботи – 10.

Критерії оцінювання заліку

Залік проводиться у формі письмової роботи, що складається з 40 тестових завдань з тем, передбачених робочою програмою в рамках питань, що виносяться для складання підсумкового контролю. Кожна правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів, набраних при складанні семестрового заліку – 40.

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний

зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	зараховано
50-69	задовільно	зараховано
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Vienna Convention on the Law of Treaties between States and International Organizations or between International Organizations of 21.03.1986. URL: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/1_2_1986.pdf.

2. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23.05.1969 р. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_118.

3. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів від 23.08.1978 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_185.

4. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29.06.2004. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text.

5. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL: https://www.un.org/en/about-us/un-charter/full-text.

Основна література

1. Dixon M., McCorquodale R., Williams S. The Law of Treaties. *Cases & Materials on International Law /* M. Dixon, R. McCorquodale, S. Williams. Oxford: Oxford University Press, 2024. Pp.62-116.

2. Gardiner R. Treaties. Elements of International Law. Oxford: Oxford University Press, 2023. 256 p.

3. Hernández G. The law of treaties. *International Law (2nd edn) /* G. Hernández. Oxford: Oxford University Press, 2022. Pp. 177-209.

4. Hill J. Aust's Modern Treaty Law and Practice (4th ed.). Cambridge : Cambridge University Press, 2023. 608 p.

5. Kolb R. The Law of Treaties: An Introduction: Second edition. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2023. 374 p.

6. Pataraia D. The Law of Treaties. *International Law. Text, Cases and Materials (1st Edition)* / D. Pataraia. Abingdon; New York : Routledge, 2021. Pp. 319-372.

7. Satow's Diplomatic Practice (8th Edition) / I. Roberts (Ed.). Oxford University Press, 2023. 752 p.

8. The Vienna Conventions on the Law of Treaties: A Commentary / O. Corten, P. Klein (Eds.). Oxford : Oxford University Press. 2011. 1128 p.

9. United Nations Treaty Handbook: Prepared by the Treaty Section of the Office of Legal

Affairs. URL: https://treaties.un.org/doc/source/publications/thb/english.pdf.

10. Vienna Convention on the Law of Treaties: A Commentary / O. Dörr & K. Schmalenbach (Eds.). Berlin : Springer, 2018. 1535 p.

11. Кравченко С.Р. Міжнародно-правове регулювання припинення міжнародних договорів: теорія і практика: монографія; Київ : LAT & K, 2010. 241 с.

12. Мельник А. Я. Правонаступництво України щодо міжнародних договорів СРСР. Київ : Юридична думка, 2005. 424 с.

13. Мережко О. О. Право міжнародних договорів: сучасні проблеми теорії та практики: Монографія. Київ : Таксон, 2002. 334 с.

14. Перевезенцев О. Ю. Міжнародно-правове регулювання інституту правонаступництва держав щодо міжнародних договорів. Київ : Знання, 2007. 262 с.

15. Сироїд Т. Міжнародне публічне право: навч. посібник. Київ.: Юрінком Інтер, 2025. 628 с.

16. Сироїд Т.Л. Міжнародне публічне право: підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право. 2020. 648 с.а

17. Сироїд Т.Л., Гавриленко О.А., Фоміна Л.О. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини: посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / за заг. ред. Т. Л. Сироїд. 4-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2021. 462 с.

18. Сироїд Т.Л., Фоміна Л.О. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник / за заг. ред. д.ю.н., проф. Т.Л. Сироїд. Харків : Право, 2019. 472 с.

19. Стрельцова Є. Д. Уніфікація міжнародного права та її вплив на національне законодавство : монографія. Одеса : Гельветика, 2019. 522 с.

20. Терлецький Д.С. Конституційно-правове регулювання дії міжнародних договорів в Україні: монографія. Одеса : Фенікс, 2009. 232 с.

21. Фарафонова І. А. Міжнародні договори України як феномен права. *Наука і техніка сьогодні. Серія «Право».* 2024. № 3 (31). 226-234.

Додаткова література

1. Caballero Pérez A. Interpretation or international treaties: Recommendations to legal researchers. *DIXI.* 2024. Vol. 26. № 2. Pp. 1-24.

2. Foster C., Voigt C. Non-Compliance Mechanisms or International Courts: How to Increase Treaty Compliance? *International Courts versus Non-Compliance Mechanisms: Comparative Advantages in Strengthening Treaty Implementation.* / C. Voigt, C. Foster (Eds.). Cambridge : Cambridge University Press, 2024. Pp. 3-12.

3. Gardiner R. Treaties / R. Gardiner. – Oxford: Oxford University Press, 2023. – 256 c.Kwiecień R. The Formal Sources of International Law, the Relationship between Treaties and Custom, and the International Law-Making Process. *The Australian Year Book of International Law Online.* 2022 Vol. 40 (1). Pp. 46-66.

4. Thienel T. Reciprocity in the Law of Treaties. *Reciprocity in International Law. Global Issues* / M. Kałduński (Eds.). Cham : Palgrave Macmillan, 2024. Pp. 85-123.

5. Албу А. А. Багатомовний міждержавних договір як предмет тлумачення в міжнародному праві. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2021. № 12. С. 500-503.

6. Албу А. А. Звичаєво-правове наповнення договірних зобов'язань держав. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 669-671.

7. Албу А. А. Особливості тлумачення міжнародних договорів в національній правовій системі. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства.* 2023. Вип. 62. Р. 4. С. 36-43.

8. Атаманчук З. А., Макогін З.Я. Міжнародні договори в системі джерел права Європейського Союзу. *International scientific peer-reviewed journal «ScientificWorldJournal».* 2022. Issue 16. Part 2. Pp. 133-139.

9. Бурменський М. В. Українська доктрина співвідношення міжнародного і національного права. *Правова доктрина України.* Т. 2: Публічно-правова доктрина України. Харків : Право, 2013. С. 632-662.

10. Водяннiков О. Ю. Конституційний контроль за міжнародними договорами України. Публічне право. 2022. № 4. С. 7-29.

11. Грабинський М. І., Грушко М. В. Міжнародно-правова відповідальність держави-правонаступниці за порушення зобов'язань держави-попередниці. *Правова позиція.* 2023. № 1 (38). С. 101-105.

12. Карвацька С. Б. Включення норм міжнародних договорів до національного законодавства України: проблеми та пошуки шляхів вирішення. *Правова держава.* 2019. № 33. С. 155-161.

13. Карвацька С. Б. Особливості інтерпретації міжнародних договорів Міжнародним судом ООН. *Порівняльно-аналітичне право.* 2018. № 6. С. 446-448.

14. Київець О. В. Ієрархія договірних і звичаєвих норм міжнародного права. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України.* 2010. № 3. С. 108-113.

15. Київець О. В. Принципи тлумачення міжнародних договорів. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України.* 2011. № 1 (4). С. 149-153.

16. Київець О. В. Тимчасове застосування міжнародних договорів. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ.* 2010. Вип. 2. С. 387-395.

17. Київець О. В. Тлумачення міжнародних договорів. Часопис *Київського університету права.* 2011. № 2. С. 286-289.

18. Ковальова М. В. Правовий статус застережень до міжнародних договорів. *Часопис Київського університету права.* 2021. № 1. С. 325-329.

19. Мануїлова К. В. Особливості міжнародно-правової відповідальності за міжнародним правом в контексті правонаступництва. *Правова позиція.* 2023. № 1 (38). С. 106-109.

20. Пасічник Я. С. Міжнародний договір і міжнародний звичай як джерела міжнародного права. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Т. 3. № 4. С. 428-438.

21. Пасічник Я. С. Місце і значення міжнародного договору в механізмі міжнародно-правового регулювання. *Економіка. Фінанси. Право.* 2025. № 7. С. 93-96.

22. Пасічник Я. С. Характерні особливості джерел сучасного права міжнародних договорів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2025. Т. 5. № 90. С. 235-239.

23. Тєнєшев В. Вплив збройних конфліктів на дію міжнародних договорів. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1. С. 396-400.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Верховна Рада України. Міжнародні документи. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/c.
2. Complete list of the Council of Europe's treaties. URL: https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list.
3. Depositary Functions Practical Aspects of Treaty Law: The Depositary Functions of the Secretary-General (Ms. Annebeth Rosenboom). URL: https://legal.un.org/avl///ls/Rosenboom_LT.html.
4. Historic archives: Law of Treaties. URL: https://legal.un.org/avl///ha/lawoftreaties.html.
5. Law of Treaties (Mr. Duncan B. Hollis). URL: https://legal.un.org/avl///MiniSeries/Hollis_MS.html.
6. OAS Treaties and Agreements. URL: https://www.oas.org/en/topics/treaties_agreements.asp.
7. OAU/AU Treaties, Conventions, Protocols & Charters. URL: https://au.int/treaties.
8. Practical Aspects of Treaty Law: Treaty Registration Under Article 102 of the Charter of the United Nations (Ms. Annebeth Rosenboom). URL: https://legal.un.org/avl///ls/Rosenboom_LT.html.
9. Provisional Application of Treaties Guide to Provisional Application of Treaties (Mr. Juan Manuel Gómez Robledo). URL: https://legal.un.org/avl///ls/Gomez-Robledo_LT.html.

10. Reservations to Human Rights Treaties (Ms. Françoise J. Hampsona). URL: https://legal.un.org/avl/ls/Hampson_HR.html.

11. The 1969 Vienna Convention on the Law of Treaties: Lights and Shadows (Mr. Santiago Villalpando). URL: https://legal.un.org/avl///ls/Villalpando_LT.html#.

12. The Guide to Practice on Reservations to Treaties (Mr. Alain Pellet). URL: https://legal.un.org/avl///ls/Pellet_LT.html.

13. The Legal Nature of Article 18 of the Vienna Convention on the Law of Treaties (Ms. Malgosia Fitzmaurice). URL: https://legal.un.org/avl///ls/Fitzmaurice_LT.html.

14. Treaty Conflict (Mr. Jan Klabbers). URL: https://legal.un.org/avl///ls/Klabbers_LOT.html.

15. United Nations Treaty Collection. URL: https://treaties.un.org/.

16. United Nations Treaty Series. URL: https://www.un-ilibrary.org/content/periodicals/24121495